

DE KRACHT VAN HET VERSCHIL

In Umbrië, ten oosten van Nôrcia, de geboorteplaats van Benedictus, ligt de Piano Grande. Het gebied maakt deel uit van het Nationaal Park Monti Sibillini. De Piano Grande is een hoogvlakte op ongeveer 1.450 meter boven zeeniveau die gezien de aanwezige sedimenten waarschijnlijk ontstaan is uit een groot binnenmeer dat onder invloed van karstverschijnselen is drooggevallen. De vlakte wordt aan alle zijden door hooggebergte omgeven en is alleen goed bereikbaar vanuit de valleien in het zuiden.

Aan de noordzijde van de uitgestrekte vlakte ligt het dorp Castelluccio. Het is gebouwd op een kleine heuvel en biedt plaats aan enkele honderden inwoners. Naast de summiere plaatselijke middenstand bepalen akkerbouw en veeteelt het economische beeld. De akkers liggen in kleine kavels tegen het dorp. Blijkbaar zijn er veel eigenaren die deze meest gunstige (zongeëxponeerde) plek uitbuiten. De rest van de vlakte is in gezamenlijk gebruik. De schaapskuddes worden door de Berghond van de Maremmen en Abruzzes bewaakt en vaak zelfstandig gehoed.

In de lente is de vlakte rood van de klaprozen, in de nazomer geel van het verdroogde gras en de rijpe linzen. In de winter worden de bruine mozaïeken van akkers en weiden bedekt met een dikke laag sneeuw. De bewoners van Castelluccio zijn dan al weggetrokken naar de vallei en laten dorp en vlakte aan de natuur over.

De toppen nodigen uit tot wintersport. Maar vergeefs is het zoeken naar skiliften, chalets en hotels. Elders zou de twintig vierkante kilometer grote vlakte al lang veranderd zijn in één groot skiparadijs. Maar dat gevecht tegen de commercie heeft op de Piano Grande niet lang geduurd. Ondanks de bizarre leefomstandigheden en de vele individuele belangen stonden alle neuzen van de door inteelt vervormde Sibillini-koppen dezelfde kant op. Natuurbehoud kan blijkbaar inspireren tot saamhorigheid.

Hoe anders is het gesteld met de Nederlandse natuurbescherming. Door de veelheid aan stichtingen en verenigingen is het voor de leek niet langer duidelijk welk natuurbelang daadwerkelijk gediend wordt. Ieder natuurgebied heeft inmiddels wel zijn eigen vriendenkring, elke soortgroep zijn eigen vereniging of stichting. De samenhang ziet niemand meer. De grootste broeders beconcurreren elkaar in het wegvangen van donateurs of leden. De kleintjes gaan het debat aan met de overheid, overschatten schromelijk hun invloed en

vergeten de dialoog. In plaats daarvan gaan beschuldigingen over en weer. De groten groeien in personeel, keren in zichzelf en negeren de belangen van het individuele lid. Ze worden daarmee net zo bureaucratisch en afstandelijk als het verantwoordelijke ministerie.

Waar is het sociale saamhorigheidsgevoel gebleven? Waar de tijd dat we met duizenden meeliepen voor het behoud van het Plateau van Margraten? Heeft het poldermodel ook in de natuurbescherming zijn tol ge-

eist? Of zijn we realist geworden in de wetenschap dat economische belangen toch altijd prevaleren? Verworden tot salonsocialisten die niet meer de barricades zijn op te krijgen? De strijd lijkt inderdaad gestreden. Een enkele rebel likt nog zijn wonden. De rest kijkt zelfgenoegzaam om zich heen, couch potato's, met bier voor de televisie, zich niet realiserend dat iedere dag opnieuw Nederlandse natuur wordt ingeleverd.

We missen de binders, de voortrekkers, de generalisten, de meesters. Vroeger was er in elk dorp wel een onderwijzer met brede belangstelling voor de natuur die in staat was de jeugd enthousiast te maken. In het Limburgse zijn de voorbeelden legio. Het waren de natuurbeschermers van het eerste uur. De docenten van nu kunnen geen ezel van een paard onderscheiden. We kunnen dan ook niet verwachten dat zij de nieuwe inspiratiebron zullen vormen voor ons nageslacht. Als het aan de overheid ligt zullen de boeren de natuurhoeders van morgen zijn. Wat betreft de ezels en de paarden zit het dan wel goed, maar zullen zij vooral geen hoeders zijn van hun eigen portemonnee? Leidt dat niet onherroepelijk tot een uitgekledede definitie van natuur?

In de plaatselijke bar van Castelluccio wordt de tafel gedekt en kan iedere gast zonder problemen genieten van zelf meegebrachte broden, worst en ham. Het bestek wordt kosteloos geleverd. De vrouw van de herbergier dient zelfgemaakte linzensoep op. Witte en rode wijn vloeien rijkelijk en worden afgerekend met gastvrijheid.

Op het kerkhof van Castelluccio blijkt dat het dorp nog slechts door enkele families wordt bewoond. De kracht van het verschil is de binding, maar hoe lang nog?